

Гребенюк М. В. - керівник Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю при Раді національної безпеки і оборони України, кандидат юридичних наук, доцент

КООРДИНАЦІЯ ТА КОНТРОЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

Серед можливих шляхів подолання корупції, успішно апробованих міжнародною спільнотою, в Україні було обрано методіку кардинальних реформ, зокрема повного оновлення системи органів, які протидіють корупції, створення нових антикорупційних структур, а також здійснення очищення в органах влади. З цієї метою, починаючи з осені 2014 року було прийнято низку законодавчих актів, які знаменували докорінні перетворення в системі координації та контролю за діяльністю органів виконавчої влади з протидії корупції.

Практичний досвід засвідчує, що на виконання базових положень вітчизняного законодавства у сфері боротьби з корупцією в державних органах та правоохоронних структурах схвалюються відповідні річні програми, проте їх прийняття, на жаль, не є обов'язковим. Так, антикорупційні програми на 2016 рік розроблені та затверджені в Державній службі України з надзвичайних ситуацій (ДСНС України), Міністерстві фінансів України, Міністерстві внутрішніх справ України тощо. Зокрема, у Державній службі України з надзвичайних ситуацій антикорупційну програму затверджено наказом від 1 березня 2016 року № 96. Документ передбачає перелік заходів, спрямованих на створення ефективної системи запобігання та протидії корупції в органах та підрозділах ДСНС України [1]. Аналіз положень цієї програми засвідчує, що однією з основних проблем, пов'язаних із корупцією в діяльності ДСНС України, є відсутність виокремлення пріоритетних напрямів діяльності, спрямованих на пошук ефективних шляхів її подолання; невизначеність чітких заходів зі здійснення завдань, що сприятимуть суттєвому зниженню рівня корупції в системі ДСНС України. Основними напрямками у сфері запобігання корупції є визначення корупційних ризиків, що потребує створення системи з виявлення, оцінки корупційних ризиків у діяльності ДСНС України, здійснення заходів із встановлення причин, що породжують такі ризики, та умов, що їм сприяють; запобігання корупції у сфері державних закупівель; посилення ефективності управління фінансовими ресурсами.

У Міністерстві внутрішніх справ України антикорупційну програму затверджено наказом від 29 лютого 2016 року № 142 з метою створення ефективної системи запобігання і протидії корупції в апараті міністерства, його територіальних органах, закладах, установах і на підприємствах, що належать до сфери управління МВС України; забезпечення створення та координації системи запобігання і протидії корупції в ГУ Національної гвардії України, Національній поліції України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Державній

службі України з надзвичайних ситуацій, Державній міграційній службі України; подальшого впровадження механізмів прозорості, доброчесності, зниження корупційних ризиків у системі МВС та підвищення рівня довіри громадян до діяльності правоохоронних органів. Контроль та координація виконання антикорупційної програми МВС здійснюється комісією з моніторингу її виконання на чолі із заступником Міністра внутрішніх справ - керівником апарату, склад якої затверджується наказом МВС. До складу комісії входять представники Управління запобігання корупції та проведення люстрації, інших заінтересованих структурних підрозділів апарату МВС, а також можуть залучатися представники закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС [2].

У Національній поліції України антикорупційна програма, затверджена наказом від 22 березня 2016 року № 231, має на меті: продовжити реалізацію започаткованих антикорупційних заходів; удосконалити систему запобігання і протидії корупції в апараті Національної поліції, територіальних (у тому числі міжрегіональних) органах; знизити кількість корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень працівниками Національної поліції України; підвищити рівень довіри громадян до діяльності Національної поліції України. Пріоритетами реалізації антикорупційної політики визначено такі: створення ефективного механізму запобігання і протидії корупції; реалізація антикорупційної політики в кадровому менеджменті, забезпечення доброчесності працівників Національної поліції; виявлення та усунення корупціогенних ризиків у діяльності Національної поліції; мінімізація рівня корупції у сфері державних закупівель; взаємодія з громадськістю з питань реалізації антикорупційних заходів [3].

Водночас, ураховуючи зазначені позитивні здобутки, значна кількість державних органів та правоохоронних структур не мають розроблених антикорупційних програм, положення яких передбачають заходи з виконання Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки.

З огляду на зазначене, вважаємо за доцільне: унормувати діяльність державних органів у вказаному напрямі шляхом запровадження обов'язкових вимог щодо підготовки, затвердження, виконання та забезпечення виконання зазначених програмних документів; впровадити обов'язковість підготовки антикорупційних програм усіма державними органами та правоохоронними структурами; запровадити звітні періоди з метою визначення результативності виконання антикорупційних програм, усунення недоліків та вирішення проблемних питань під егідою Національного агентства з питань запобігання корупції, що сприятиме створенню інституціонального механізму формування та моніторингу реалізації державної антикорупційної політики.

На сьогодні Національним агентством з питань запобігання корупції спільно з експертами Ради Європи розроблено проект

Методології оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади, який передбачає, що оцінка корупційних ризиків проводитиметься спеціальною комісією шляхом виявлення чинників корупційних ризиків у нормативно-правових актах і організаційно-управлінській діяльності органу влади. За результатами оцінки корупційних ризиків у діяльності органу влади комісія зобов'язана підготувати відповідний звіт, який містить: ідентифіковані корупційні ризики, чинники корупційних ризиків та можливі наслідки корупційного вчинку. Крім того, у звіті обов'язково визначають заходи щодо усунення виявлених корупційних ризиків.

До зазначеного проекту, розміщеного на сайті Національного агентства з питань запобігання корупції, працівники Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю при Раді національної безпеки і оборони України надавали пропозиції та зауваження. Зважаючи на викладене, практичне застосування цієї методології сприятиме прозорості діяльності органів влади та боротьбі з корупцією.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про затвердження Антикорупційної програми Державної служби України з надзвичайних ситуацій на 2016 рік [Електронний ресурс] : наказ Державної служби України з надзвичайних ситуацій від 1 берез. 2016 р. № 96. - Режим доступу: <http://kvgrz.com.ua>. - Назва з екрана.
2. Антикорупційна програма Міністерства внутрішніх справ України на 2016 рік [Електронний ресурс] : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 29 лютого 2016 року № 142. - Режим доступу: <http://www.mvs.gov.ua.htm>. - Назва з екрана.
3. Антикорупційна програма Національної поліції України на 2016 рік [Електронний ресурс] : наказ Національної поліції України від 22 берез. 2016 р. № 231. - Режим доступу: <https://www.npu.gov.ua/mvs>. - Назва з екрана.